

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

РІШЕННЯ

наукової ради СумДУ від 28 березня 2024 р. з питання
«Стан виконання Перспективного плану розвитку в університеті наукового
напряму «Гуманітарні науки та мистецтво», за яким СумДУ пройшов Державну
атестацію в частині провадження наукової діяльності»

Розглянувши питання «Стан виконання Перспективного плану розвитку в університеті наукового напряму «Гуманітарні науки та мистецтво», за яким СумДУ пройшов Державну атестацію в частині провадження наукової діяльності», наукова рада зазначає наявність позитивних тенденцій за цим напрямом діяльності університету.

Впродовж 2021–2023 років в університеті за визначеним напрямом проводились дослідження та виконувались розробки, які відповідають пріоритетним тематичним напрямам, що погоджені МОН України і затверджені разом із перспективним планом розвитку наукового напряму при укладанні договору на базове фінансування у 2021 році. Науково-дослідні роботи фінансувалися за рахунок різних джерел, зокрема коштів базового фінансування, міжнародних наукових грантів, господарчих договорів, а також тем в межах робочого часу науково-педагогічних працівників.

Серед результатів, отриманих протягом 2021–2023 рр. за науковим напрямом «Гуманітарні науки та мистецтво», слід вказати:

1. Науково обґрунтована модель актуалізації номінативної та ідентифікаційної функції державної мови, що виступають гарантами всебічного розвитку людини та нації з огляду на виняткову необхідність протидії маніпулятивним впливам (встановлено роль мовних запозичень в засобах масової інформації, з'ясовано національну своєрідність духовних, естетичних, морально-етичних складників національного характеру крізь призму архетипної, символічної системи української мови тощо).

2. Концепція соціальної стійкості людини в територіальній громаді, в якій уточнено поняття «соціальна стійкість» в контексті міждисциплінарного дослідження, визначено типові чинники реалізації соціальної стійкості людини в територіальній громаді шляхом застосування філософського, культурологічного, історичного, лінгвістичного аналізу.

3. Концепція когнітивно-прагматичної інтерпретації впливу соціальної та інтелектуальної еліти на процеси націє- та державотворення в Україні (створено імпакт-реєстр представників соціальної та інтелектуальної еліти Сумщини, які вплинули на громадсько-політичне, наукове та культурне життя України в ХІХ – поч. ХХ ст.).

4. Соціокомунікаційна модель спеціалізованого медичного інформування в періоди соціальних потрясінь та надзвичайних ситуацій, викликаних епідеміями, пандеміями, явищами природного чи техногенного характеру (розроблено систему механізмів та індикаторів інтенсивності поширюваної медичної інформації щодо забезпечення стану захищеності особистості).

5. Модель теоретико-методологічної взаємодії між літературознавством і психоаналізом (визначено етапи формування літературного психоаналітичного дискурсу в Україні).

Серед досягнутих показників варто вказати:

1. Отримано два гранти Національного фонду досліджень України: «Спеціалізована система медичного інформування ба безпека особистості в умовах пандемій, криз, інших суспільних потрясінь: формування ефективної

соціокомунікаційної моделі» (науковий керівник – проф. В. Садівничий), «Діджитальна архівація пам'ятників як об'єктів публічної меморіалізації задля збереження культурної спадщини України» (науковий керівник – проф. Н. Таценко).

2. У 2023 році проєкт «Механізми суспільної солідаризації в умовах криз: історичний досвід та виклики сучасності» (науковий керівник – проф. С. Дегтярьов) став переможцем конкурсу держбюджетних НДР та отримав фінансування.

3. Розпочато спільне міждисциплінарне дослідження з Університетом Цюрих (в рейтингу QS – 91 місце в світі; в рейтингу THE – 10 місце) «Оцінка психічного здоров'я населення України (MAP-U) для впровадження цифрового моніторингу стану психічного здоров'я людей, які проживають в Україні» (науковий керівник – проф. А. Костенко).

4. Усі кафедри, дослідження яких відповідають науковому напрямку «Гуманітарні науки та мистецтво», задіяні у виконанні господарчих договорів та грантових тематик. Обсяг надходження коштів до спецфонду за три роки склав 8,7 млн. грн. Портфель замовлень у 2024 році уже становить понад 5 млн. грн.

5. Три роки поспіль реалізовується науковий гранд програми НАТО «PDD підтримка інформаційного центру з метою надання інформації про НАТО та пов'язані з ним теми для вчених, студентів та інших зацікавлених представників громадськості» (науковий керівник – доц. М. Назаров);

6. Захищено три докторських дисертації (О. Купенко, Я. Яненко, А. Черниш) та 10 дисертацій доктора філософії;

7. У 2023 році В. Садівничий обраний академіком Академії наук вищої школи України по відділенню філології, мистецтвознавства та масової комунікації.

8. У 2022 році М. Назаров одержав стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених, а І. Левенок у 2023 р. здобула перше місце в конкурсі «Молодий учений року» Ради молодих учених при МОН України у номінації «Науковий гурток».

9. Збільшився до 0,416 у 2023 році узагальнений показник залучення студентів та школярів до наукової діяльності з 0,123 у 2022 році.

10. Загальна кількість публікацій у виданнях, що індексуються БД Scopus та/або WoS, на одного НПП дорівнює річному середньому показнику 0,32, що вдвічі перевищує показник 2020 року.

11. Збільшилась чисельність штатних науково-педагогічних працівників, які мають 5 і більше публікацій у періодичних виданнях, що індексуються БД Scopus та/або WoS – 12 (14 %). У 2021–2022 рр. цей показник склав 6 %.

12. Усі кафедри протягом 2021–2023 рр. мають публікації, що індексуються БД Scopus і WoS та належать до кватилів Q1– Q2.

Водночас, наукова рада зазначає:

– відсутність на факультеті ІФСК кілька років поспіль НДР, що виконуються за рахунок загального державного бюджету МОН;

– критично низькою є кількість молодих вчених на кафедрах, що унеможливило подачу заявок на Конкурс проєктів наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених (протягом 2021–2023 років не було подано жодної заявки);

– кількість НПП, задіяних до виконання НДР з оплатою праці залишається досить низькою (19 %);

– лише 14 % аспірантів, які вступили в аспірантуру після 2016 року і пройшли повний курс навчання, захистили дисертації доктора філософії;

– залучення аспірантів і студентів до виконання НДР не має системного характеру;

– незначний відсоток аспірантів мають публікації у співавторстві з науковим керівником у виданнях, що індексуються БД Scopus і WoS;

- кафедри ІМЛ, ППСТ мають низький рівень залучення студентів до наукової роботи;
- не всі кафедри, на яких проводяться дослідження, що відповідають цілям сталого розвитку ООН мають відповідні публікації у виданнях, що індексуються базою даних Scopus;
- не подано заявки на входження наукових видань «Філологічні трактати», «Образ», «Сумська старовина», «Сумський історико-архівний журнал» до міжнародної бази даних журналів відкритого доступу DOAJ;
- на факультеті ІФСК немає НПП, які є членами редакційних колегій наукових журналів, що індексуються БД Scopus або WoS.

Враховуючи вищезазначене та з метою забезпечення виконання Перспективного плану розвитку наукового напрямку «Гуманітарні науки та мистецтво» на період 2024–2025 роки

Наукова рада рекомендує:

1. Забезпечити якісне виконання досліджень і розробок за пріоритетним тематичним напрямом «Комеморація російсько-української війни в системі державної гуманітарної політики: формування сталої моделі консолідації українського суспільства» за рахунок базового фінансування наукової діяльності.
Відповідальні – голова координаційної ради за науковим напрямом «Гуманітарні науки та мистецтво», науковий керівник, відповідальний виконавець.
Термін – протягом 2024–2025 років.
2. Зосередити зусилля на поданні заявок на отримання міжнародних наукових грантів, що дозволить отримати науково значущі результати і впровадити їх у суспільну діяльність.
Відповідальні – декан факультету ІФСК, заступники декана з наукової та міжнародної роботи, завідувачі кафедр.
Термін – протягом 2024–2025 років.
3. Подати у 2024–2025 рр. один проєкт на конкурс держбюджетних НДР та два проєкти на конкурс Національного фонду досліджень України.
Відповідальні – декан факультету ІФСК, заступник декана з наукової роботи, завідувачі кафедр.
Термін – у терміни, зазначені в оголошеннях про конкурс.
4. У 2024–2025 рр. досягнути сумарного показника надходження коштів від наукової діяльності за госпдоговірною та грантовою діяльністю (за спеціальним фондом) до 8 млн. грн.
Відповідальні – декан факультету ІФСК, завідувачі кафедр.
Термін – протягом 2024–2025 років.
5. З метою підвищення ефективності підготовки аспірантів забезпечити:
 - регулярне звітування наукових керівників тих аспірантів, які не виконують річний індивідуальний план;
 - підвищити контроль за відповідністю кількості залучених аспірантів до виконання науково-дослідних робіт з оплатою праці з показниками зазначеними у проєктних заявках НДР;
 - проводити системну профорієнтаційну роботу спрямовану на залучення студентів з високим рівнем наукової активності для вступу до аспірантури.
Відповідальні – наукові керівники аспірантів, завідувачі випускових кафедр, керівники НДР.
Термін – протягом 2024–2025 рр.

6. Відповідно до перспективного плану розвитку наукового напрямку «Гуманітарні науки та мистецтво» забезпечити у 2024–2025 рр. захист п'яти докторських дисертацій та дев'яти дисертацій доктора філософії та однієї кандидатської дисертації.
Відповідальні – наукові керівники аспірантів, завідувачі випускових кафедр.
Термін – протягом 2024–2025 рр.
7. На засіданні вченої ради факультету ІФСК розглянути питання щодо організації наукової роботи зі студентами.
Відповідальні – декан факультету ІФСК, заступник декана з наукової роботи, керівники НДР, голова НТСА факультету ІФСК.
Термін – листопад 2024 року.
8. Проводити системну роботу щодо збільшення кількості публікацій у високореєтингових виданнях, які індексуються БД Scopus та WoS:
– відносяться до кватилів Q1-Q2 (2021 р. – 18; 2022 р. – 23; 2023 р. – 20);
– відповідають Цілям сталого розвитку ООН (ЦСР 5 «Гендерна рівність», ЦСР 11 «Соціальний розвиток міст та спільнот»);
Відповідальні – декан факультету ІФСК, заступник декана з наукової роботи, завідувачі кафедр.
Термін – протягом 2024–2025 рр.
9. З метою розвитку наукових журналів гуманітарного спрямування:
– створити нові сайти наукових журналів «Образ», «Сумська старовина», «Сумський історико-архівний журнал» на платформі OJS та актуалізувати сайт журналу «Філологічні трактати» на платформі OJS.
Відповідальні – головні редактори.
Термін – третій квартал 2024 р.
– переглянути та оновити склад редакційних колегій журналів, розширити склад рецензентів, зокрема й іноземних, з урахуванням рекомендацій МОН України та Комітету з публікаційної етики (COPE). Удосконалити редакційні політики журналів з урахуванням сучасних тенденцій розвитку наукових видань відкритого доступу і представити їх на сайті видання.
Відповідальні – головні редактори.
Термін – другий квартал 2024 р.
– збільшити кількість англійських статей за рахунок залучення іноземних авторів та публікації результатів спільних досліджень з іноземними вченими.
Відповідальні – головні редактори.
Термін – постійно.
– подати заявки на включення наукових журналів «Філологічні трактати», «Образ», «Сумська старовина», «Сумський історико-архівний журнал» до міжнародної бази даних журналів відкритого доступу DOAJ.
Відповідальні – головні редактори, начальник ЦНТЕІ.
Термін – четвертий квартал 2024 р.

Схвалено науковою радою СумДУ.
Протокол №15 від 28 березня 2024 р.

Голова наукової ради

Анатолій ЧОРНОУС

Секретар наукової ради

Сергій ХОВАНСЬКИЙ